

Sygn. akt III CK 541/04

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 kwietnia 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Strus (przewodniczący)

SSN Gerard Bieniek (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

w sprawie z powództwa E. K. i S. K.

przeciwko S. M.

o zapłatę,

po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu niejawnym w dniu 21 kwietnia 2005 r.,

kasacji powodów od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 11 marca 2004 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala kasację i zasądza od powodów na rzecz pozwanego kwotę 1800 zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Powodowie E. i S. K. – właściele firmy „K.(...)” Usługi Instalacyjno-Budowlane domagali się zasądzenia od pozwanych S. M. i S. P. właścieli firmy ogólnobudowlanej kwoty 92.252,19 zł, na którą wystawili fakturę VAT nr (...), tytułem wynagrodzenia za wykonane zgodnie z umową nr (...)/2001 roboty budowlano-montażowe. Wobec śmierci pozwanego S. P. Sąd Okręgowy zawiesił wobec niego postępowanie, zaś wyrokiem

częściowym z dnia 31.10.2003 r. oddalił powództwo w stosunku do pozwanego S. M., czyniąc następujące ustalenia faktyczne.

W dniu 22.02.2001 r. strony zawarły umowę zgodnie z którą powodowie jako wykonawcy zobowiązali się do częściowej przebudowy i modernizacji budynku położonego w Białym Kościele, przy czym zakres ich prac obejmował roboty dotyczące stanu surowego, roboty wykończeniowe i instalacyjne. Powodowie wykonali jedynie roboty instalacyjne. Odwołując się do protokołu końcowego i przekazania do użytku przedmiotowego budynku, powodowie wystawili faktury VAT nr (...), zapłacone w przeważającej części przez pozwanych. Wystawili też sporną fakturę (...) stanowiącą – według oświadczenia ich pełnomocnika – końcowe rozliczenie kosztów związanych z realizacją umowy (...)/2001 r.

Analizując treść tej umowy Sąd Okręgowy przyjął, iż obejmuje ona dwa stosunki prawne. Pierwszy dotyczy zobowiązania się stron umowy do rozliczenia zadania objętego umową przez podział osiągniętego w trakcie realizacji zysku. Ten stosunek prawny Sąd Okręgowy zakwalifikował jako umowną wspólnotę zysku przedsiębiorców uznając go za umowę spółki cywilnej. Rozliczenie z tej umowy winno nastąpić w toku postępowania nieprocesowego (art. 868 k.c.). Drugi stosunek prawny łączący strony oparty jest o reguły prawne umowy o roboty budowlane. W tym zakresie strony ustaliły w § 3 umowy (...)/2001, iż obowiązującą formą rozliczenia wynagrodzenia za wykonany zakres robót jest wynagrodzenie kosztorysowe powykonawcze. Taki kosztorys powykonawczy nie został sporządzony, a więc nie zostały spełnione wymagania od wystawienia spornej faktury. Powództwo jest zatem przedwczesne, jego zasadność nie została wykazana.

Wyrokiem z dnia 11.03.2004 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powodów. Sąd ten wskazał, iż uzasadnienie żądania w pozwie jako należnej zapłaty za roboty budowlano-montażowe wg umowy (...)/2001 oraz załączone do pozwu dowody w postaci umowy nr (...)/2001, faktury (...) i ostatecznego wezwania z jednej strony nie spełniły wymagania z art. 479¹² § 1 k.p.c. podania wszystkich twierdzeń i dowodów na ich poparcie, z drugiej zaś załączone do pozwu dowody nie wskazywały jakiej w istocie należności powodowie dochodzą w sprawie. Podniesiono, że w wezwaniu do zapłaty mowa jest o kwocie 172.554 zł jako niezapłaconej z ogólnych kosztów poniesionych przez powodów, która to kwota w żaden sposób nie przystaje do wynagrodzenia ustalonego w § 3 umowy określonego w wysokości 378.765,17 zł. Brak reakcji pozwanych na wezwanie do zapłaty uzasadniał niewątpliwie potrzebę powołania w

pozwie wszystkich twierdzeń i dowodów, czego nie uczyniono. Powodowie nie wykazali też, że powołanie dowodów w pozwie nie było możliwe albo że taka potrzeba wynikła później.

Wyrok ten powodowie zaskarżyli kasacją zarzucając naruszenie art. 382 w związku z art. 479¹² § 1 k.p.c., art. 233 § 1 w związku z art. 328 § 2 k.p.c. oraz art. 316 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. Wskazując na powyższe wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Treść motywów orzeczenia Sądu Apelacyjnego, jak i zarzutów zawartych w kasacji powodów w pełni uzasadnia wniosek, iż podstawowa kwestia w niniejszej sprawie związana jest z prawidłową wykładnią art. 479¹² § 1 k.c. oraz zastosowaniem tego przepisu w niniejszej sprawie. Przepis ten zamieszczony jest w dziale IVa poświęconym postępowaniu w sprawach gospodarczych. Przepisy tego działu stosuje się w sprawach ze stosunków cywilnych między przedsiębiorcami, w zakresie prowadzonej przez nich działalności gospodarczej. Nie może być żadnych wątpliwości, iż z takim sporem mamy do czynienia w niniejszej sprawie. Zgodnie z art. 479¹² § 1 k.p.c. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 24.05.2000 r. o zmianie ustawy – kodeks postępowania cywilnego... (Dz. U. Nr 48, poz. 554) powód w pozwie obowiązany jest podać wszystkie twierdzenia oraz dowody na ich poparcie pod rygorem utraty prawa powoływania ich w toku postępowania, chyba że wykaze, iż ich powołanie w pozwie nie było możliwe albo iż potrzeba powołania wynikła później. U podstaw wprowadzenia tego przepisu legło to, aby zaostrzyć wymagania stawiane przedsiębiorstwom toczącym spory w postępowaniu w sprawach gospodarczych. Obowiązek podania wszystkich twierdzeń i dowodów został nałożony zarówno na powoda (art. 479¹² § 1 k.p.c.), w odniesieniu do pozwu, jak i pozwanego (art. 479¹⁴ § 2 k.p.c.), w odniesieniu do odpowiedzi na pozew. Chodziło o realizację postulatu szybkości i sprawności postępowania w takich sprawach, co leży w interesie osób prowadzących działalność gospodarczą, a sformułowanie wyższych wymagań od przedsiębiorców uzasadnia podwyższona staranność oczekiwana w zakresie prowadzonej przez nich działalności gospodarczej, co znalazło normatywny wyraz w art. 355 § 2 k.c. Jak to stwierdził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 17.02.2004 r. III CZP 115/03 (dotychczas niepublikowanej) w postępowaniu w sprawach gospodarczych pozwany traci prawo powoływania twierdzeń, zarzutów oraz dowodów na ich poparcie, niepowołanych w odpowiedzi na

pozew bez względu na ich znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, chyba że wykaże, iż ich powołanie w odpowiedzi na pozew nie było możliwe albo, że potrzeba powołania wynikła później (art. 479¹⁴ § 2 k.p.c.). Skład orzekający w niniejszej sprawie podziela to stanowisko i stwierdza, iż mutatis mutandis jej treść w pełni odnosi się także do wykładni art. 479¹² § 1 k.p.c. Dodać przy tym należy, iż przepis art. 479¹² § 1 podobnie i art. 479¹⁴ § 2 k.p.c. jest normą procesową o charakterze bezwzględnie obowiązującym, co oznacza, iż jeśli nawet Sąd I instancji (także oddalając żądanie), nie odwołał się do art. 479¹² § 1 k.p.c., to Sąd II instancji jest upoważniony zastosować ten przepis. Powstaje zatem pytanie, czy zastosowanie art. 479¹², 1 k.p.c. były w okolicznościach sprawy uzasadnione oraz czy w wyniku zastosowania tego przepisu istotnie należało roszczenie oddalić. Na to pytanie należy odpowiedzieć pozytywnie. Nie sposób bowiem zaprzeczyć, iż uzasadnienie żądania przedstawione w pozwie, a sprowadzające się do twierdzenia, iż pozwani winni są powodom dochodzoną pozewem kwotę (tj. 92.252,19 zł) tytułem należnej zapłaty za roboty budowlano-montażowe wg umowy nr (...)/2001, nie znajduje dowodowego wsparcia w powołanych w pozwie dowodach w postaci umowy, faktury i wezwania do zapłaty. Trafnie Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę na brak powiązań między wskazaną w wezwaniu kwotą 172.554 zł określoną jako rzeczywiście poniesione i udokumentowane koszty, o wskazaną w § 3 umowy kwotą 378.765,17 zł jako ustalone wynagrodzenie kosztorysowe. Już ta okoliczność, z uwagi na prekluzję dowodową z art. 479¹² § 1 k.p.c., uzasadnia wniosek, iż zasadność roszczenia nie została wykazana. Dodać przy tym należy, iż z dołączonej do pozwu umowy (...)/2001 wynika, iż wskazana kwota 378.765,17 zł jest wynagrodzeniem kosztorysowym powykonawczym, a do pozwu takiego dokumentu nie dołączono. Nie można też zasadnie kwestionować stanowiska Sądu Apelacyjnego, iż brak reakcji pozwanych na wezwanie do zapłaty kwoty objętej fakturą (...) uzasadnia wniosek, iż pozwani kwestionowali tę należność, a zatem potrzeba powołania wszystkich twierdzeń i dowodów w pozwie była oczywista, w tym także dowodu z przesłuchania stron dla wyjaśnienia rzeczywistych intencji przyświecających im przy zawieraniu umowy. Wbrew temu obowiązkwowi, który wynika z art. 479¹² § 1 k.p.c., a także wbrew potrzebie podejmowania działań leżących w interesie powodów, pozew (błędnie zresztą skierowany do postępowania upominawczego) nie zawierał ani wszystkich twierdzeń, ani wszystkich dowodów. Przedstawione zaś w pozwie dowody trafnie Sąd Apelacyjny ocenił jako nie pozwalające uznać roszczenia za udowodnione. Z tych względów, na podstawie art. 3 ustawy z dnia 22.12.2004 r. o

zmianie ustawy – kodeks postępowania cywilnego (...) Dz. U. z 2003 r. Nr 13, poz. 98 w związku z art. 393¹² k.p.c. orzeczono jak w sentencji.